

ПРИМЕРИ ЧАСОВА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

ПРИМЕР 1

Сценарио часа „ПОШТЕЊЕ СЕ ИСПЛАТИ

Овај час доприноси развоју компетенције из Референтног оквира БЗ, дескриптор БЗ.1 *Изражава позитиван став према поштенем понашању.*

РАЗРЕД: 5. и 6. основне школе

Циљ часа:

Подстицање развоја позитивног става према поштенем понашању.

Очекивани исходи

Ученик ће на крају часа:

- разликовати поштено од непоштеног понашања;
- изразити критички став према непоштењу, фаворизовању, лажном другарству;
- на примеру препознати корупцију у школском окружењу;
- у ситуацији непоштеног понашања предност дати реаговању уместо ћутања.

Ток часа

Уводна активност (10 минута) Разговор са ученицима (шта значи бити поштен, да ли сте некада видели да неко вара, како сте се тада осећали). Кратко објашњење наставника (поштење значи да говоримо истину, не варамо, не узимамо оно што није наше). Корупција код одраслих значи да неко користи положај да би себи или себи блиским особама помогао на непоштен начин. Код ученика то може бити варање на контролном, у друштвеним играма, добијање боље оцене зато што је родитељ донео поклон наставнику, заузимање места у школском спортском тиму уместо оних који су бољи у том спорту.

Главна активност – играње улога и дискусија (20 минута) Подела у групе од неколико ученика. Свака група извлачи картицу са ситуацијом (нпр. ученик доноси поклон учитељици да би добио бољу оцену; ученик преписује тачне одговоре од друга; у избору за председника одељењске заједнице један ученик је донео чоколадице и дели их другим ученицима; наставник физичког васпитања увек бира истог ученика да буде капитен школског тима у фудбалу иако се и други труде). Ученици имају задатак да одглуме ситуацију коју су добили, а затим цело

одељење дискутује о томе као су је разумели и шта је у њој спорно.

Завршна активност (15 минута) Наставник/наставница представљају две ситуације и дискутују о њима.

Ситуација 1 – Део одељења игра квиз знања, а остали ученици прате и навијају. Један ученик не зна одговор, али му га шапуће другарица која зна тачан одговор. Ученик који је одговорио на основу шапутања је дисквалификован, а другарица која је шапутала добила је критику од наставника. Она се бранила тиме да је хтела да помогне и да је то другарство. Дискусија на тему да ли је то заиста другарство.

Ситуација 2 – Ученик је изгубио у друштвеној игри јер је играо по правилима, а победник је варао. Да ли је и он требало да вара?

Наставник даје завршни коментар да никоме не прија непоштено понашање, али се оно ипак дешава. Нереаговање у таквим ситуацијама је опасно јер се тиме подстиче непоштено понашање и временом постаје нешто што је уобичајено и „нормално”. Увек треба реаговати и не прихватати да је то нормално јер како би овај свет изгледао ако бисмо сви били непоштени. Међутим, сви се питамо како реаговати. Свакако не нападом, већ указивањем на оно што је проблем, на сопствена осећања у тој ситуацији и шта би требало променити. На пример, у другој ситуацији правилна реакција би била: Ја волим са вама да се играм, али данас игра није била поштена. Видела сам кад сте варали. Ја сам играла поштено и осетила сам се и бесно и тужно јер сам све време губила. Волела бих да следећи пут или сви играмо по истим правилима поштено или ја тако нећу да играм са вама ову игру.

Напомена за наставника: треба бити опрезан око осуде неког непоштеног понашања. На пример, неко преписује јер се јако плаши оца који га кажњава за сваку оцену мању од петнице. На овој тематици са ученицима треба да ради психолог.

ПРИМЕР 2

Сценарио часа „МИСЛИ О КОРУПЦИЈИ”

Овај час доприноси развоју свих компетенција из Референтног оквира.

РАЗРЕД: сценарио одговара ученицима и основне и средње школе.

Циљ часа: јачање капацитета ученика да препознају коруптивно понашање у друштву и његове последице.

Очекивани исходи

Ученик ће на крају часа бити у стању да:

- разликује поштено/праведно/искрено од непоштеног/ неправедног/неискреног понашања;
- изрази критички став према непоштењу, неправди, неискрености;
- опише последице непоштеног, неправедног, неискреног понашања по појединца и друштво;
- препозна, на примерима из свакодневног живота, неетичко понашање и корупцију.

Ток часа

Уводна активност (5 минута) Наставник пита ученике да ли знају неку пословицу или мисао која се тиче поштења, праведности, новца, одговорности. Као пример наводи пословице *Хоће хлеба преко погаче, Боље је немати него отимати, Где је стида, ту је и поштења*. Од ученика тражи да укратко објасне како их разумеју, али не улази у дубљу анализу. Затим им указује на то да су то важне животне теме и да зато постоји пуно пословица, изрека, мисли о томе.

Главна активност (30 минута) Ученици се деле у парове или мале групе (у зависности од тога колико их има у одељењу). Свака група добија картицу са једном пословицом са задатком да је анализира, о чему она говори, коју вредност истиче, како је разумеју, да ли се са њом слажу или више не одговара садашњем времену, које последице такво понашање има за појединца и друштво, као и да припреме пример из свакодневног живота који илуструје ту пословицу.

Предлог пословица за рад (наставници праве избор и могу додати још неку):

- *Ко другоме јаму копа, сам у њу упада. Боље је своје јаје него туђа кокош.*
- *Боље сува хлеба с поштењем него масна колача с непоштењем.*
- *Гвожђе реже и дрво и камен, али и њега рђа једе.*
- *Једно криво дрво цео товар распе.*
- *Ко лопову гледа кроз прсте, и сам је лопов.*
- *Ко се на туђим колима вози, неће далеко отићи.*
- *Примаши ли поклоне, продајеш слободу.*
- *Што је живот скупљи, карактер је јефтинији.*
- *Ако кантар не ваља, ти буди исправан.*
- *Врана врани очи не вади. Чист рачун, дуга љубав. Како сејеш, тако жањеш.*
- *Новац људе квари.*
- *Где лаж руча, ту вечера.*
- *У лажу су кратке ноге.*

Представници пара/групе наводе пословицу коју су добили и дају одговоре на питања. Када сви изнесу своје одговоре, наставник модерира дискусију питањем чиме су се руководили у анализи пословице са циљем да ученици препознају да су у питању животне вредности као што су поштење, праведност, одговорност, савесност, искреност и сл. и са циљем да сагледају последице понашања о којима пословице говоре.

Завршна активност (10 минута) Наставник даје завршни коментар да тако велики број пословица о различитим неетичким понашањима постоји зато што у свакодневном животу таква понашања имају велике штетне последице и по појединце и по друштво. Све то повезује са коруптивним радњама и глобалном правдом. Даје пример изреке *Новац буши где бургија неће*. Тражи од ученика да искажу своје мишљење о овој изреци, да ли сматрају да је актуелна, тачна и да наведу које последице по друштво би биле ако би сваки грађанин тако размишљао. Рад завршава наводећи следеће пословице и мисли: *Вода сваишта опере до црна образа* (народна мудрост); *Неправда било где претња је правди свуда* (Мартин Лутер Кинг) и *Слобода престаје тамо где почиње неправда* (Монтескје).